

ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА»
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ЮРИДИЧНИЙ ІНСТИТУТ

Шпілярович В.В.

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
для підготовки до семінарських (практичних) занять
з навчальної дисципліни
«КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО УКРАЇНИ»
для студентів 3 курсу заочної форми навчання
(5-й семестр)

Івано-Франківськ, 2020

Схвалено на засіданні кафедри кримінального права навчально-наукового юридичного інституту (протокол № 2 від 31 серпня 2020 року).

Затверджено на засіданні Науково-методичної ради навчально-наукового юридичного інституту (протокол № 2 від 8 жовтня 2020 року).

Шпілярович В.В. Методичні вказівки для підготовки до семінарських (практичних) занять з навчальної дисципліни «Кримінальне право України» для студентів 3 курсу заочної форми навчання (5-й семестр). Івано-Франківськ : Навчально-науковий юридичний інститут ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника». Івано-Франківськ, 2020. 10 с.

Методичні вказівки містять в собі основні питання, що виносяться на розгляд семінарських занять та завдання, розв'язання яких є необхідним для засвоєння на практиці теоретичних питань кваліфікації злочинів. До тем подано методичні вказівки та рекомендовану літературу, міжнародні нормативно-правові акти та акти чинного законодавства України, а також Постанови Пленуму Верховного Суду України, Вищого спеціалізованого суду з розгляду цивільних і кримінальних справ та чинного Верховного Суду.

Методичні вказівки призначені для студентів вищих юридичних навчальних закладів та факультетів при вивченні навчальної дисципліни «Кримінальне право України».

© Шпілярович В.В., 2020
© Навчально-науковий юридичний інститут
ДВНЗ «Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника», 2020

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
СЕМІНАРСЬКІ (ПРАКТИЧНІ) ЗАНЯТТЯ.....	5
Семінарське (практичне) заняття № 1.....	5
Семінарське (практичне) заняття № 2.....	8

ВСТУП

Підготовка висококваліфікованих юристів передбачає ґрунтовне вивчення навчальної дисципліни кримінального права України, яке, як відомо, належить до фундаментальних галузей системи права. Вивчення Особливої частини являється завершальним етапом у процесі освоєння курсу в цілому. Для студентів заочної форми навчання переважна частина освоєння матеріалу з Кримінального права припадає на самостійне вивчення, адже самостійна робота студентів є невід'ємною частиною навчального процесу.

Семінарські заняття також є складовою навчального процесу, при підготовці до яких студент повинен детальніше опрацювати норми кримінального законодавства. Метою семінарських (практичних) занять є засвоєння студентами теоретичного матеріалу, який стосується поняття, системи та значення Особливої частини кримінального права України; сучасних завдань протидії з боку держави протиправній поведінці; підстав та принципів кваліфікації конкретних злочинних посягань, передбачених чинним КК України тощо. До кожної теми семінарського (практичного) заняття поданий конкретизований перелік питань, які будуть розглядатися на занятті, детальний перелік основних джерел (монографій, статей у періодичних фахових виданнях, нормативно-правових актів), які необхідно використовувати при підготовці до заняття.

З метою набуття практичних навиків реалізації норм кримінального законодавства до всіх тем, які винесені і на семінарські заняття і на самостійне вивчення подані практичні завдання (задачі). Практичні завдання з Особливої частини кримінального права покликані допомогти студентам оволодіти теоретичними знаннями з кримінального права, отримати практичні навички застосування закону про кримінальну відповідальність та навчитися здійснювати правильну, у суворій відповідності до закону, кваліфікацію злочинів.

При виконанні практичних завдань студент повинен уважно ознайомитися із фабулами задач, звернути увагу на подану термінологію та обставини, які будуть відігравати ключову роль в ході їх розв'язання. При вирішенні задач студенти повинні не тільки називати ту чи іншу кримінально-правову норму, у відповідності до якої дається юридична оцінка діяння, але й відповідним чином аргументувати свою позицію шляхом детального аналізу складу злочину. Для правильного вирішення завдання та його обґрунтування студентам необхідно звертатися до постанов Пленуму Верховного Суду, матеріалів слідчої та судової практики, підзаконних нормативно-правових актів, що регулюють суспільні відносини у конкретній сфері життєдіяльності суспільства, яка стала предметом кримінально-правового розгляду.

СЕМІНАРСЬКІ (ПРАКТИЧНІ) ЗАНЯТТЯ

Семінарське (практичне) заняття № 1

Тема: Кримінальні правопорушення проти життя і здоров'я особи

Вивчаючи тему «Кримінальні правопорушення проти життя та здоров'я особи» студенти повинні: знати критерії, з якими пов'язується початок і закінчення життя людини; поняття і види тілесних ушкоджень, критерії, що беруться до уваги при визначенні їх ступеня тяжкості; володіти інформацією про інші кримінальні правопорушення з цього Розділу: кримінальні правопорушення проти здоров'я людини та злочини, що ставлять у небезпеку життя і здоров'я людини; бути готовими при дачі відповіді до посилань на чинне кримінальне законодавство України і інші нормативно-правові акти, що стосуються цієї теми.

I. Питання для обговорення:

1. Поняття, загальна кримінально-правова характеристика та види кримінальних правопорушень проти життя та здоров'я особи.
2. Кримінально-правова характеристика окремих складів кримінальних правопорушень проти життя та здоров'я особи:
  - Умисне вбивство (ст. 115 КК України).
  - Умисне вбивство матір'ю своєї новонародженої дитини (ст. 117 КК України).
  - Доведення до самогубства (ст. 120 КК України).
  - Умисне тяжке тілесне ушкодження (ст. 121 КК України).
  - Домашнє насильство (ст. 126-1 КК України).
  - Каткування (ст. 127 КК України).
  - Залишення в небезпеці (ст. 135 КК України).

II. Проаналізуйте положення:

1. Конвенції ООН проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання від 10.12.1984 р.
2. Постанови Пленуму Верховного Суду України «Про судову практику в справах про злочини проти життя та здоров'я особи» від 07.02.2003 р. № 2.
3. Наказу МОН України «Правила судово-медичного визначення ступеня тяжкості тілесних ушкоджень» від 17.01.1995 р. № 6.

III. Визначте тип співвідношення норм статей Особливої частини КК України:

- 1) ст. 115 та ст. 112, ст. 348, ст. 379, ст. 400, ч. 5 ст. 404, ст. 443 КК; ст. 115 та ст. 116; ст. 115 та ст. 117; ст. 115 та ст. 118 КК; ст. 116 та ст. 118 КК.
- 2) ст. 115 та ст. 119; ст. 119 та ч. 2 ст. 121 (спричинило смерть потерпілого), ч. 2 ст. 131, ч. 3 ст. 133, ч. 3 ст. 134, ч. 3 ст. 135, ч. 3 ст. 136, ч. 2 ст. 137, ст. 138, ч. 2 ст. 139, ст. 140, 141 КК.
- 3) ч. 1 ст. 121 та ст. 128; ч. 1 ст. 122 та ст. 128; ст. 128 та ч. 3 ст. 133, ч. 2

ст. 134, ч. 2 ст. 135, ч. 1 ст. 136, ст. 137, ст. 138, ч. 2 ст. 139, ст. 140, 141, ч. 2 ст. 142, ст. 145 КК.

4) ст. 135 та ст. 136; ч. 1 ст. 121 та ч. 1 ст. 144; ч. 1 ст. 121 та ч. 2 ст. 143; ст. 141 та ст. 142 КК.

IV. Практичні завдання:

Завдання № 1

Після чергової сварки зі своєю співмешканкою Грушиною, Зубко, знаходячись у нетверезому стані, схопив сокиру і з криком «Тобі не жити», ударив її по голові, заподіявши відкритий вдавнений перелом лобно-тім'яної кістки із пошкодженням речовини головного мозку. Згідно висновку судово-медичної експертизи, завдане тілесне ушкодження відноситься до категорії тяжких, небезпечних для життя. Здійсніть юридичний аналіз ситуації.

Завдання № 2

Павлишин вирішив позбутися своєї тещі Дружиніної, з якою перебував у неприязних особистих стосунках. Працюючи на шахті майстром-підрильник, він заволодів необхідною кількістю вибухівки та виготовив саморобний вибуховий пристрій. Пристрій він поклав до валізи Дружиніної, яка мала намір поїхати до сусідньої області провідати рідну сестру. Вибух стався у потязі. Дружиніна та ще 3 особи, що їхали з нею в купе, загинули від отриманих травм на місці, 14 пасажирів було поранено, вагон – зруйновано. Здійсніть юридичний аналіз ситуації.

Завдання № 3

Громов і Лукашів під час спільного вживання спиртних напоїв вирішили «заради жарту» скупати в річці п'яного Святченко. Не впоравшись з течією, Святченко став тонути, проте ні Громов, ні Лукашів, з остраху перед сильною течією, не пришли йому на допомогу. Святченко потонув. Прагнучи уникнути відповідальності, вони виловили труп і закопали його. Оскільки Громов став виказувати думку про доцільність з'явитися зі зізнанням до поліції, двічі судимий за розбій Лукашів вирішив його позбутися та вбив ножем. Здійсніть юридичний аналіз ситуації.

Завдання № 4

Вчителі однієї з київських шкіл під час зимових канікул привезли групу школярів у Карпати на екскурсію. Напередодні повернення додому вони вирішили піднятися у гори, не попередивши при цьому працівників пошуково-рятувальної служби. Через погані погодні умови двоє учнів відбилися від групи й не повернулися до табору. Вчителі вирішили не повідомляти про подію, і тільки на другу добу викликали рятувальників. Тіла учнів було знайдено на схилі однієї з гір, смерть настала у результаті переохолодження. Здійсніть юридичний аналіз ситуації.

Завдання № 5

До лікаря-гінеколога Себедіної звернулася її знайома Лужна з проханням зробити аборт. У Лужної не було направлення з жіночої консультації, відсутніми виявились лабораторні аналізи та результати інших потрібних

тестів. Себедіна без належного оформлення, у клінічних умовах зробила аборт і того ж дня, враховуючи задовільний стан Лужної, відправила її додому. Здійснить юридичний аналіз ситуації.

Рекомендовані джерела до теми:

1. Про судову практику в справах про злочини проти життя та здоров'я особи: Постанова Пленуму Верховного Суду України № 2 від 07.02.2003 р. // www.rada.gov.ua.

2. Авраменко О.В. Стан сильного душевного хвилювання за кримінальним правом України : монографія. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2009. 244 с.

3. Алфьоров С.М., Шаблистий В.В. Кримінальна відповідальність за погрози застосуванням фізичного насильства : монографія. Запоріжжя: ФОП Зеленкевич Л.П., 2011. 212 с.

4. Бурдін В.М. Кримінальна відповідальність за злочини, вчинені в стані сильного душевного хвилювання : монографія. Львів: ПАІС, 2006. 200 с.

5. Данилевський А.О., Болдарь Г.Є. Кримінальна відповідальність за вчинення злочинів проти життя та здоров'я особи: проблеми кваліфікації та відмежування від суміжних складів злочинів : наук.-практ. пос. Луганськ: РВВ ЛДУВС ім. Е.О. Дідоренка, 2011. 152 с.

6. Кримінально-правова характеристика злочинів проти особи : навч. посіб. у схемах / В. К. Гришук, Т.М. Луцький, О.Ф. Пасека, М.В. Самарчук. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2019. 64 с.

7. Юрченко О.М. Злочини проти життя та здоров'я особи : наук.-практич. коментар до розділу II Особливої частини Кримінального кодексу України / О. М. Юрченко, О. Ф. Бантишев, С. А. Кузьмін ; Міжвідом. наук.-дослід. центр з проблем боротьби з організ. злочинністю при Раді національної безпеки і оборони України. К. : Паливода А. В. [вид.], 2013. 175 с.

8. Балабко В. В. Злочини проти життя та здоров'я особи: кримінальна відповідальність медичних працівників [Текст]: монографія / В. В. Балабко; Держ. вищ. навч. закл. «Нац. гірн. ун-т». Запоріжжя : Дніпровський металург, 2017. 287 с.

9. Назимко Є.С., Пилипенко Є.О. Залишення в небезпеці: кримінально-правовий аспект : монографія, ДЮІ МВС України. Кривий Ріг; Харків : Колегіум, 2017. 244 с.

Семінарське (практичне) заняття № 2

Тема: Кримінальні правопорушення проти власності

Вивчаючи тему «Кримінальні правопорушення проти власності», студенти повинні: володіти інформацією про способи незаконного заволодіння чужим майном; знати випадки, коли має місце таємне викрадення жучого майна; вміти охарактеризувати об'єктивні та суб'єктивні ознаки основних складів кримінальних правопорушень проти власності; бути готовими при дачі відповіді до посилань на чинне кримінальне законодавство України і інші нормативно-правові акти, що стосуються цієї теми.

I. Питання для обговорення:

1. Поняття, загальна кримінально-правова характеристика та види кримінальних правопорушень проти власності.
2. Кримінально-правова характеристика окремих складів кримінальних правопорушень проти власності:
  - Крадіжка (ст. 185 КК України).
  - Грабіж (ст. 186 КК України).
  - Розбій (ст. 187 КК України).
  - Вимагання (ст. 189 КК України).
  - Шахрайство (ст. 190 КК України).
  - Самовільне зайняття земельної ділянки та самовільне будівництво (ст. 197-1 КК України).
  - Придбання, отримання, зберігання чи збут майна, одержаного кримінально протиправним шляхом (ст. 198 КК України).

II. Проаналізуйте положення:

1. Постанови Пленуму Верховного Суду України «Про судову практику в справах про злочини проти власності» від 06.11.2009 р. № 10.
2. Кодексу України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 р. № 8073-X (Глава 6).
3. Постанову Верховного Суду України від 24.12.2015 р. (справа № 5-221кс15).

III. Визначте тип співвідношення норм статей Особливої частини КК України:

- 1) ст. 185 та ст. 146, ст. 186, ст. 192, ст. 262, ст. 289, ст. 308, ст. 410, ст. 432 КК.
- 2) ст. 186 та ст. 187 КК.
- 3) ст. 187 та ст. 189, ст. 257 КК.
- 4) ст. 189 та ст. 206, ст. 355 КК.
- 5) ст. 190 та ст. 192, ст. 222 КК.
- 6) ст. 198 та ст. 206 КК.

IV. Практичні завдання:

Завдання № 1

Гуляючи вечором, 16-річні Васін, Леміш та Бачкур і 13-річний Пашкевич з метою покататися відімкнули автомобіль Mazda 6, який стояв на подвір'ї будинку, в якому проживали підлітки. При цьому вони зламали замки, вибили одне бокове скло та пошкодили систему керування. Васін, який умів керувати машиною, сів за кермо. Внаслідок того, що на дорозі була ожеледиця, водій не впорався із керуванням і автомобіль врізався у дерево, отримавши при цьому серйозні механічні пошкодження кузова. Злякавшись скоєного, підлітки відігнали машину на місце її попередньої стоянки. Здійсніть юридичний аналіз ситуації.

Завдання № 2

Паливода, виходячи останнім із купе потяга, знайшов забутий кимось із пасажирів шкіряний дипломат. Паливода взяв дипломат, привіз його додому, відкрив та знайшов там ділові папери господарського товариства «Автосвіт», портмоне з особистими документами та грошима на суму 5500 гривень, мобільний телефон. Дипломат з діловими паперами він викинув у сміттєвий контейнер. Здійсніть юридичний аналіз ситуації.

Завдання № 3

Крамаров та Павлишин, знаючи, що касир акціонерного товариства «Палада» повинен повертатися з міста із великою сумою грошей, домовилися напасти на нього та заволодіти грошима. Коли касир на мотоциклі під'їхав до селища, злочинці перегородили йому шлях і, погрожуючи макетом пістолета Макарова, висунули вимогу віддати гроші. Однак грошей у касира не виявилось, оскільки банк в той день виплати не проводив. Розізлившись, Крамаров та Перебийніс побили касира, заподіявши йому тілесні ушкодження середньої тяжкості. Здійсніть юридичний аналіз ситуації.

Завдання № 4

Кулик, дізнавшись від знайомої Н., що та була зґвалтована Єфимовим, порадив їй написати заяву про притягнення Єфимова до кримінальної відповідальності. З цією заявою Кулик і його знайомий Мальцев поїхали до Єфимова на роботу, де видали себе за працівників міліції, пред'явивши останньому посвідчення «червоного кольору», і заявили, що проти нього порушено кримінальну справу, але якщо він заплатить 5 тис. грн., справу буде закрито. Злякавшись, Єфимов передав потрібну суму Кулику і Мальцеву. Здійсніть юридичний аналіз ситуації.

Завдання № 5

Носов, знаходячись у кафе «Райдуга», яке розташовано в парку імені Богдана Хмельницького в м. Кривому Розі, з планшетної сумки, яка знаходилась на стільці в приміщенні кафе, таємно викрав Samsung GT-P5100 TSA, що належав Рудницькому. Після чого, Носов з викраденим майном з місця скоєння кримінального правопорушення зник. В цей же день, Носов передав планшет раніше знайомому Кропельницькому, повідомивши при цьому, як він його здобув. Кропельницький відніс зазначений планшет до ломбарду

«Скарбниця», за що отримав грошові кошти у сумі 1845 грн., які витратив на власні потреби. Здійсніть юридичний аналіз ситуації.

Рекомендовані джерела до теми:

1. Про судову практику у справах про злочини проти власності: Постанова Пленуму Верховного Суду України № 10 від 06.11.2009 р. // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0010700-09#Text>.
2. Кодекс України про адміністративні порушення : Закон України від 07.12.1984 р. № 8073-Х // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>.
3. Постанова Верховного Суду України від 24.12.2015 р. (справа № 5-221к15) // https://protocol.ua/ua/pravoviy_visnovok_vsu_shchodo_zastosuvannya_sudami_st_11_kk_ukraini_pro_maloznachnist_diyannya_yake_ne_e_zlochinom/.
4. Болдарь Г. Є., Каменський Д. В. Кримінальна відповідальність за вчинення злочинів проти власності: проблеми теорії та практики : науково-практичний посібник. Луганськ : РВВ ЛДУВС ім. Е. О. Дідоренка, 2011. 184 с.
5. Антонюк Н. О. Кримінально-правова охорона власності : навч. посіб. Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2012. 513 с.
6. Газдайка-Василишин І.Б. Некорисливі злочини проти власності : монографія. Львів : Львівський держ.ун-т внутр. справ, 2012. 211 с.
7. Дорохіна Ю. А. Злочини проти власності. Теоретико-правове дослідження : монографія. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2016. 743 с.
8. Куц В. М., Кириченко Ю. В. Кримінальна відповідальність за незаконне використання електричної або теплової енергії : монографія. Київ : Центр учбової літератури, 2010. 160 с.
9. Загрудня Л. Б. Специфіка окреслення суб'єктивної сторони розбою. *Вчені записки ТНУ ім. імені В. І. Вернадського. Серія : юридичні науки*. 2019. № 6. Том. 30 (69). С. 119–123.
10. Бедовська О. Ю. Щодо змісту корисливого мотиву при вчиненні злочинів проти власності. *Молодий вчений*. 2020. № 4 (80). квітень. С. 51–54.